

Vai klimata politika atbilst Vācijas un Eiropas interesēm?

Zemeunvalsts.lv

Vācu zinātnieku konsorcijs uzskata, ka atbilst un aktīva iestāšanās par stingrākiem klimata mērķiem ārvalstīs esot ne tikai Vācijas un Eiropas Savienības (ES) morālais pienākums, bet arī tiešas ekonomiskās un drošības intereses. Tieši tā ir secināts Vācijas valsts atbalstītā pētniecības konsorcijs *Ariadne* publicētajā ziņojumā. Autori aprēķinājuši, ka katra pasaulē ietaupītā CO₂ tonna novērš klimata kaitējumu Eiropas Savienības teritorijā aptuveni 34 eiro vērtībā, un tam papildus nākot līdzī vēl citi ekonomiskie un drošības ieguvumi.

Šis ziņojums parādās brīdī, kad klimata diplomātija Eiropā piedzīvo spiedienu, jo valdības šobrīd prioritāri koncentrējas uz konkurētspēju un aizsardzības izdevumiem, nevis ārvalstu klimata finansēšanu. Vācija 2023. gadā pat pieņēma īpašu klimata ārpolitikas stratēģiju, taču pašreizējā valdības koalīcija ir vājinājusi šo struktūru, atsakoties no koordinētas pieejas un atbildību nododot atpakaļ vienīgi Vides ministrijai. Ziņojuma autori no Potsdamas Klimata ietekmes pētniecības institūta un citām domnīcām uzsver, ka šāda atkāpšanās notiek laikā, kad argumenti par labu starptautiskajai iesaistei kļūst arvien pārliecinošāki.

Pētījumā ir analizētas četras galvenās politikas pieejas. Tās ir - dekarbonizācijas finansēšana ārvalstīs, stimulu radīšana citām valstīm bez tiešiem maksājumiem, Eiropas rūpniecības aizsardzība pret konkurētspējas spiedienu un Tīro tehnoloģiju piegādes ķēžu risku pārvaldība.

Kā īpaši efektīvs instruments izcelts Eiropas Savienības Oglekļa robežkorekcijas mehānisms (CBAM), kas ne vien pasargā Eiropas rūpniecību no lētākiem, bet piesārņojošākiem konkurentiem, bet arī mudina eksportētājvalstis ieviest pašām savu oglekļa cenu noteikšanu. Turpretī ziņojumā kritiski vērtētas Taisnīgas enerģētikas partnerības (JETP) ar tādām valstīm kā Dienvidāfrika un Vjetnama, norādot uz sadrumstalotu finansējumu un pārāk lielu paļaušanos uz aizdevumiem, nevis grantiem. Līdzīgas problēmas piemeklējušas arī G7 t.s. "Klimata klubu", kura sākotnējais uzdevums bija pārāk sasteigts un neskaidrs.

Tā vietā pētnieki rosina ieviest tā dēvētos Jurisdikciju atlīdzības fondus jeb *Jurisdictional Reward Funds*, kas valdībām maksātu tieši par reāliem, liela mēroga emisiju samazinājumiem, sākot ar finansiāli visizdevīgākajiem. Visbeidzot, eksperti norāda, ka stingrības un atklātības trūkums sarunās mazina Vācijas ticamību – atklāta savu interešu definēšana un aizstāvēšana klimata sarunās varētu valsts pozīcijas tikai stiprināt.

Pētījuma atziņas

Pirmkārt - klimata politika ir finansiāli izdevīga un investīcijas globālajā emisiju samazināšanā nav tikai labdarība vai morāls pienākums, bet tās tiešā veidā samazina klimata krīzes radītos zaudējumus Eiropas iekšienē

Otrkārt ir nepieciešama pāreja no solījumiem uz efektīviem rīkiem. Līdzšinējie starptautiskie projekti un politiskie klubi kā JETPs un G7 Klimata klubs bieži iestrēgst birokrātijā, neskaidros mandātos un neatbilstošos finanšu instrumentos kā piemēram aizdevumi grantu vietā. Turpretim ekonomiskie mehānismi, piemēram, CBAM, darbojas reāli un efektīvi.

Treškārt - politiskā sadrumstalotība bremzē progresu. Kamēr ģeopolitiskie un ekonomiskie argumenti par labu klimata rīcībai kļūst spēcīgāki, Eiropas un Vācijas iekšpolitiskās svārstības un fokusa maiņa uz aizsardzību vājina iepriekš izveidotās klimata diplomātijas struktūras.

Ceturtkārt pētnieki uzskata, ka pragmatisms stiprina pozīcijas, tāpēc Vācijai un Briselei starptautiskajās sarunās nav jābūt "naivām". Atklāta savu ekonomisko un drošības interešu atzīšana un stingrāka pozīcija sarunās var palielināt uzticamību un ietekmi globālajā arēnā.

Noslēgumā jānorāda, ka šos secinājumus pauž tāds vācu zinātnieku konsorcijs, kura dalībnieki ir pārliecināti Briseles klimata politikas atbalstītāji. Protams, ir arī ļoti daudzi zinātnes, ekonomikas un politikas eksperti un viedokļu līderi, kas ieņem pretēju nostāju šī konsorcija pētnieku atziņām.

Avoti: Vācijas un Eiropas Savienības informācijas vietnes